

Kortlægning af behovene i forbindelse med optimering af arbejdsproduktiviteten	Ansvarlig	ARO
	Oprettet	07-01-2018
	Side	1 af 4

Projekt: **7434. Optimal anvendelse af landbrugets data, der skaber værdi for landmanden**

Vurdering af normtimer i landbruget – herunder i forhold til andre brancher

Historik

Landbruget har igennem årtier anvendt normtimer i forbindelse med opgørelse af hvor stor en arbejdsproduktion, der er på den enkelte bedrift, herunder til opgørelse af om bedriften er et hobbylandbrug, deltidsbedrift, heltidsbedrift eller større produktionslandbrug.

Danmarks Statistik

Danmarks Statistik har for en mindre gruppe af bedrifter krav om indberetning af anvendt arbejdstid for såvel de ansatte som ejerfamilien. Dette giver en ide om hvor meget arbejdstid, der anvendes på en bedrift i forhold til bedriftens produktion og mekaniseringsgrad. Samtidig giver det mulighed for at beregne en gennemsnitslig timeløn for de ansatte, idet de samlede lønomkostninger ligeledes er kendte.

Ud over de indberettede oplysninger foretager Danmarks Statistik en beregning af normtimer på de bedrifter, der foretager indberetning. Derved er det muligt at evaluere om normtimeberegninger i forhold til de faktisk angivne er inden for en rimelig afvigelse.

Billede "Tværgående kontrol" og dialogen		Anv.*	Ref nr.	Værdi	Kd
"Periodens data – Produktionsopl. drift – Statistik mv."					
Oplysninger vedrørende arbejdskraft					
Gennemsnitlig antal ansatte (1 dec)		E	300 550		P
Oplysninger vedrørende arbejdskraft (DST):					
Brugerfamilien, Ulønnnet arbejdskraft:					
Bruger (driftsleder),	arbejdstimer	S	300 425	_____	P
Brugers ægtefælle (ikke driftsleder)	arbejdstimer	S	300 435	_____	P
Andre heltidsbeskæftigede,	arbejdstimer	S	300 475	_____	P
Andre sæsonbeskæftigede,	arbejdstimer	S	300 485	_____	P
Ansæt arbejdskraft:					
Driftsleder,	fødselsår	S	300 511	_____	P
	arbejdstimer	S	300 515	_____	P
Fast ansatte/elever	antal personer	S	300 532	_____	P
	arbejdstimer	S	300 535	_____	P
Sæsonbeskæftigede	arbejdstimer	S	300 545	_____	P

SEGES

I forbindelse med indberetning af regnskaber til ØDB indgår ikke oplysninger om antal arbejdstimer på bedriften. Årsagen er at dette anses for tidskrævende og med for stor risiko for fejlindberetninger, idet der i høj grad vil indgå individuelle skøn. Nogle landmænd vil skønne at pasning af 100 hektar har taget 700 timer, mens en anden vil vurdere at have brugt 1500 timer, hvis han ikke har andre produktioner. Derfor anvendes udelukkende normtimer ved Seges.

Normtimeberegninger i landbruget foregår ved at have standardtimesatser for de forskellige produktioner pr enhed. Disse timesatser afhænger af produktionens art og størrelse på en bedrift samt mekaniseringsgrad.

Nedenfor ses tabellen over de normtimer som blev anvendt i perioden 2012 – 2016 regnskaberne.

Tabel over normtimer anvendt i ØDB i perioden 2013 – 2016 (uddrag)

Salgsafgrøder*		Konstant	Timer pr enhed	Grovfoder**		Konstant	Timer pr enhed
0-100	ha	0	9.0	0-100	ha	0	11.0
100-200	ha	200	7.0	100-200	ha	200	9.0
200-500	ha	450	5.8	200-500	ha	700	6.5
> 500	ha	1325	4.0	> 500	ha	1700	4.5

Søer med smågrise til 7 kg				Køer uden opdræt			
< 100	årssøer	200	13.0	< 80	årskøer		
100-200	årssøer	450	8.5		Malkestald	855	19.0
200-400	årssøer	650	7.5		AMS	815	10.5
400-700	årssøer	850	7.0		Karrusel	815	14.5
700-1.000	årssøer	990	6.8		Bindestald	115	22.5
> 1.000	årssøer	1090	6.8				

Smågrise fra 7-30 kg				80-150	årskøer		
<2.000	stk. prod	50	0.15		Malkestald	1095	16.0
2.000-4.000	stk. prod	140	0.10		AMS (robot)	855	10.0
4.000-8.000	stk. prod	260	0.07		Karrusel	855	14.0
8.000-12.000	stk. prod	300	0.07		Bindestald	235	21.0
12.000-20.000	stk. prod	360	0.06	150-300	årskøer		
> 20.000	stk. prod	460	0.06		Malkestald	1470	13.5

Slagtesvin					AMS (robot)	930	9.5
<2.000	stk. prod	0	0.25		Karrusel	1230	11.5
2.000-4.000	stk. prod	160	0.17		Bindestald	460	19.5
4.000-8.000	stk. prod	280	0.14	> 300	årskøer		
8.000-12.000	stk. prod	360	0.13		Malkestald	2070	11.5
12.000-20.000	stk. prod	360	0.13		AMS (robot)	1230	8.5
> 20.000	stk. prod	560	0.12		Karrusel	1830	9.5
					Bindestald	1360	16.5

Slagtekalve				Årsopdræt			
< 100	stk. prod	0	6.0	< 100	Årsopdræt	0	5.5
> 100	stk. prod	150	4.5	> 100	Årsopdræt	150	4.0

Udover de ovennævnte normtimer er der normtimer for de 'mindre produktioner'. Disse er får, ammekøer, mink, hjorte og fjerkræ.

For samtlige bedrifter er desuden et 'grund administrationstillæg' på 275 timer. Administration i forbindelse med de forskellige produktioner anses som en del af det 'manuelle' arbejde.

Med flere års mellemrum foretager DST og SEGES en evaluering af normtimer for de forskellige produktionsgrene (kvæg, svin og planter), for at vurdere de indberettede timer til DST i forhold til de timer, der beregnes i ØDB på SEGES.

Det bemærkes at historisk set har landbrug været organiseret som enkeltmandsejede virksomheder eller interessentskaber, hvor ejerfamiliens aflønning skete som en del af det endelige resultat. Der er således ikke sket lønudbetaling til ejerfamilien. Ejerfamiliens indsats kunne – og kan fortsat – godt bestå af driftsleder, ægtefælle, evt. forældre og børn. Ejerfamiliens indsats kunne – og kan fortsat – godt udgøre en relativt stor andel af den samlede arbejdsindsats på bedriften.

Med udviklingen hen imod større bedrifter samt at en større andel af bedrifterne er organiseret i kapital-selskaber (a/s eller aps) vil denne kendsgerning imidlertid ændre sig i retning af hvorledes arbejdsindsats aflønnes i andre brancher.

Andre brancher

I andre brancher, hvor man er underlagt årsregnskabslovens krav foretages en beregning af antal helårsansatte i virksomheden, idet det er lovpligtigt, at dette indberettes.

Virksomhederne deler ansatte i de forskellige produktionsafdelinger, der måtte være, samt i administration.

I mange brancher er den typiske ejerform et kapitalselskab, og ejerfamilien aflønnes således via lønudbetaling som øvrige ansatte.

Antal anvendte arbejdstimer er derfor en kendt størrelse ved langt de fleste virksomheder, hvor der foregår produktion.

Det er ligeledes kutyme for at medlemsvirksomheder skal indberettes lønstatistikker indenfor de fleste arbejdsgiverbrancher. Dermed er omkostninger pr. arbejdstime en kendt størrelse og der er muligt at benchmarke på denne.

Der anvendes ikke normtimer i andre brancher som i landbruget. Dette skyldes for det første, at der er kendskab til det faktiske antal timer og til lønniveauer. For det andet er der ikke et ensartet produktionsgrundlag indenfor andre brancher, som der eksisterer indenfor landbruget. Det er ikke muligt at angive et generelt antal normtimer for en stansemaskine, idet der findes uendelig mange forskellige maskiner. Indenfor landbruget er landmænd, kreditinstitutter, offentlige myndigheder etc. vant til at arbejde med antal dyrket hektar, antal årskøer og antal producerede slagtesvin etc.

Behov for optimering af arbejdsproduktivitet

Arbejdsomkostninger inklusive ejerfamiliens aflønning udgør cirka 20 % af samtlige omkostninger (før renteudgifter) på en heltidsbedrift. Det udgør den største enkeltpost på udgiftssiden sammen med foderomkostninger og er en af de poster, som driftslederen har indflydelse på og kan 'gøre noget ved'.

I forbindelse med udvidelse af bedrifter er der ofte vanskeligt for driftsledere og rådgivere at vurdere hvilke konsekvenser udvidelsen vil have for arbejdskraftbehovet. Det samme er tilfældet i forbindelse med strategiarbejde og rådgivning af bedrifterne.

Årsagen er at der ikke er tilstrækkeligt med registreringer og input fra benchmarking-værktøjer til at kunne analysere om arbejdskraftindsatsen på bedriften er tilstrækkeligt, om der er overkapacitet eller om den forkerte arbejdsindsats anvendes. Da der ikke er tradition for at foretage arbejdstidsregistreringer på bedrifterne, er der selvsagt ikke muligt at fordele arbejds løn og ejerfamiliens indsats på de forskellige aktiviteter (driftsgrene) på bedriften.

Der er stor fokus på beregning af de forskellige driftsgrenes bundlinje resultat – herunder fremstillingspris, fra driftsledere, rådgivere, kreditgivere etc.

Derfor er det en udfordring at en af de største omkostningsposter, må fordeles noget lemfældigt.

Konklusion

Der er behov for mere systematiske tidsregistreringer på bedrifterne og opsamling af disse til vurdering af arbejds effektivitet og benchmarking.

Dette vil imidlertid være en større sag, der ikke kan klares i løbet af et – to år.

Der bør over tid implementeres et indberetningssystem, som ved de få bedrifter ved DST, hvor det er muligt at få registreret arbejdsindsatsen fordelt på aktiviteter på bedriften.

Indtil videre er det dog nødvendigt at foretage normtimeberegninger på samtlige bedrifter som hidtil.

Normtimerne, der pt anvendes, er blevet revurderet i forbindelse med projektet, og der er foretaget mindre korrektioner.

For at forbedre driftslederens indsigt i arbejdsindsats på bedriften og det -ud fra normtimer opgjorte behov, er udviklet et regneark, der giver en analyse af arbejdsomkostninger og ejerfamiliens indsats – holdt op mod normtimeberegninger på driftsgrensniveau.

Dette arbejdsredskab, der er baseret på dataudtræk af enten sidste års regnskab eller foreløbigt regnskab for året, vil blive implementeret i forbindelse med opgørelse af driftsgrensanalyser for regnskabet for 2017 i foråret 2018. Når driftsleder og rådgiver skal fordele såvel lønomkostninger som ejerfamiliens indsats anbefales rådgiveren at have analyse af fordeling af løn og ejerindsats på driftsgrene holdt op mod normberegninger i sidste års regnskab samt i årets foreløbige opgørelse.

I forbindelse med kvalitetssikring af driftsgrensopgørelserne vil der på SEGES blive udtrukket regnskaber fra de forskellige rådgivervirksomheder, hvor arbejds- og ejerløn fordelt på driftsgrene, blive analyseret igennem, ved at sammenholde faktisk fordeling med normberegnet fordeling.